

Oponentský posudok habilitačnej práce Mgr. Mareka Šulíka, ArtD

CHCELA SOM BYŤ MATKA.

Prešlo 12 rokov odvtedy, čo filmári nakrúcali v rodine s dvoma adoptovanými chlapcami. Dost' dlhý čas na to, aby sme poznali, k akým zmenám došlo. Jeden z chlapcov zahynul pod kolesami auta, druhý - Karol - prichádza domov, aby sa pred matkou prejavil ako nie celkom hodný syn, ktorý sa po túlkach svetom dostal k drogám, alkoholu a k nemalým dlhom. Opakovaná konfrontácia s pôvodnými filmovými zábermi odкрýva srdce matky, ktorej citový vzťah k deťom neochabol a hoci spomienka na nebohého chlapca rezonuje celým príbehom, aj ten druhý syn je jej rovnako blízky. Trápi sa preňho a bojí sa oň. Šulík citlivo zobrazuje obetavé materstvo a akoby nenápadne nás vedie k poznaniu, že krátke stretnutie s milujúcou, hoci nevlastnou matkou, zasiahlo Karola tak hlboko, že azda odchádza aj zodpovednejší, aj ľudsky očistenejší. A to celé sa deje pred našimi zrakmi bez jedinej stopy sentimentu či bolestínstva.

CESTA MAGDALÉNY ROBINSONOVEJ

je cestou mladej ženy tým najhroznejším peklom, aké dokáže vymyslieť len naskrze neľudská ideológia. Ako Židovka sa v „kresťanskom“ Slovenskom štáte stala personou non grata, zbavenou ľudských práv a odsúdenou na odsun do nacistických koncentrákov s pocitom strachu, úzkosti, poníženia, ale aj s neskrotnou túžbou – žiť. V tejto zostave sa aj známe obrazy stávajú originálnymi a s dokrútkami aj mimoriadne pôsobivými. Nezapomenuteľné asociácie vyvoláva režisér Šulík pri vrúcnej modlitbe pani Magdaleny a spätnom obraze omše, kde arcibiskup Sokol blahorečí potentátom fašistického režimu. Tu naplno zaznie dokumentaristický fenomén hlboko pravdivej, otriasajúcej výpovede.

Tu sa mi žiada vysloviť poznámku k záveru filmu. Ten epilóg s opakovaným arcibiskupom, s ohňom v krematóriu a s dôvetkom hrdinky filmu, vnímam ako čosi navyše, čo túto výpoveď devaluje na akýsi účelový publicistický apel. Táto vrstva filmu je tu nenáležitá a akosi ideovo priamočiara. Šulík sa tu správa ako publicista, ktorý akoby neveril sile svojej výpovede, chce je prítvrdiť, ale robí to za seba, vo svojom mene – a nie v mene hrdinky filmu. Je to násilné a zbytočné.

ROMAN BERGER - LAMENT, PROTEST, NÁDEJ

S R. Bergerom som voľakedy nakrúcal niekoľko filmov a môžem potvrdiť, že už vtedy na mňa zapôsobil nielen ako muzikant, muzikológ, ale aj ako tvorca hlboko sa zamýšľajúci nad základnými existenčnými dilemami človeka. Šulík mi tento obraz potvrdil. Sledujeme Bergera cez veľké detaily - pripaľujúceho si cigaretu, s dlaňou opretou o tvár, s rozpakmi hľadajúceho svoju niekdajšiu chalupu, s neodlučiteľným zápisníkom a s okuliarmi na čele – tak mi ho evokuje, taký je presný portrét muža, ktorý je aj *lamentujúci* /“Prečo hudba vznikla a funguje, čo tu ešte môže starý človek povedať, ako komunikovať, načo písať noty?“, aj *protestujúci* /“Byť sám so sebou neznamená byť sám, a hoci som nepatrnou súčasťou skutočnosti a nie som centrom sveta, mám zodpovednosť za všetko zlé a musím odmietnuť psychologický holokaust a ohlupovanie médií“. Ale je tu aj *nádej* /“Verím v dobro, som povinný ho konať aj vďaka šanci poznať časť zo záhad vesmíru“. A tento zvnútornený pohľad na človeka je akoby mimochodom doplnený titulnými listami Bergerových kníh, sedeniami s režisérom i Bergerovým listovaním v partitúre niekde v rohu veľkej koncertnej sály, kde účinkujú len dvaja muzikanti – klaviristka a huslista. Šulíkov portrét hudobného majstra Bergera je netradičný, prít'azlivý a objavný.

Výsledkom dlhoročnej a stále trvajúcej Šulíkovej systematickej práce s materiálmi, ktoré nakrútili filmoví amatéri, je aj cyklus Konzervy času, zostavený z rodinných archívov.

